

Fylkesmannen i Hordaland

Saksbehandler, innvalgstelefon
Elnaz Golshany, 5557 2330

Vår dato
10.12.2013
Deres dato
16.09.2013

Vår referanse
2013/12087 561
Deres referanse
12/4964
201204964-10 ksk/biwi

NVE - Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Høringsuttalelse til søknad om bygging av Jordalen kraftverk i Voss kommune, Hordaland fylke

Søknaden undervurderer konflikten med allmenne interesser. Nærheten til nasjonale og internasjonale verneområder gjør det særlig viktig å vurdere samlet belastning på landskaps og opplevelsesverdi. Fylkesmannen er i tvil om samfunnsnyttene av prosjektet er større enn fordelene ved utbyggingen.

Fylkesmannen viser til Tinfos AS sin søknad om bygging av Jordalen kraftverk i Voss kommune, hvor NVE ber oss om å vurdere søknaden i forhold til våre ansvarsområder. Vår uttalelse til konsesjonssøknaden er vurdert ut ifra naturmangfoldlovens formål om at *naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geografiske og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern*, jf. § 1 i naturmangfoldloven. I tillegg skal Fylkesmannen ivareta de øvrige allmenne interessene.

Beskrivelse av området og prosjektet

Det omsøkte vannkraftprosjektet skal benytte et fall på 86 m i Jordalselvi. Denne er hovedelven i Jordalen som renner fra Øvstedalsvatnet i øvre del av Fresvikjordalen videre gjennom Jordalen og ned i Nærøydalselvi i Nærøydalen. Elven renner for det meste i slakk terreng. Det finnes likevel noen bratte partier i Jordalsgjelet. Området på østside er i stor grad preget av dyrket- og beitet mark.

Inntaket er planlagt på kote 508 og kraftstasjonen på kote 422. Vannveien er planlagt nedgravd i rør med diameter 2000-2200 mm og har en strekning på 1288 m. Denne vil krysse kommunal vei like ovenfor bruene og elven ved hjelp av en rørbro av stål. I tillegg neves det en ny vei på 200 m fra den kommunale veien og ned til den planlagte kraftstasjonen. Denne blir definert som en landbruksvei klasse 7 (4 m bredde), hvor et ryddebelte på 10 m trengs i anleggsfasen. Det nevnes også et behov for en ny avkjørsel fra den kommunale veien.

Et utdrag av hoveddataene for prosjektet vises i tabellen under.

Prosjektdata	Jordalen kraftverk
Nedbørsfelt (km ²)	86,2
Installert effekt, maks (GW)	7,2
Produksjon årlig middel (GWh)	16,2
Alminnelig vannføring (m ³ /s)	0,35
Middelvannføring (m ³ /s)	4,65
5-persentil sommer/vinter (m ³ /s)	1,32/0,26
Restvannføring (m ³ /s)	0,3
Lengde på berørt elvestrekning (m)	1530
Slukevne maks/min (m ³ /s)	10,2/0,6
Planlagt minstevannføring sommer/vinter (m ³ /s) (samme som 5-persentil)	1,32/0,26
Brukstid (timer)	2250
Utbyggerpris (kr/kWh)	4,30

Fylkesmannens vurdering

Landskap

Jordalselvi er allerede påvirket av vassdragsreguleringer. I nord er 17,2 km² av nedbørsfeltet overført til Målset kraftverk (utbyggingen av Vikafalli på 1970-tallet). I tillegg eksisterer det i dag et småkraftverk (Jordalen I kraftverk) oppstrøms det tiltenkte inntaket i Slettedalselvi. Nedstrøms kraftverket har NVE tilrådd at Holmen Kraftverk AS får tillatelse til å bygge dette kraftverket.

Tiltakets influensområde er preget av menneskelige påvirkninger med gårdsdrift, veier, beite- og dyrket mark, kraftlinjer m.m. I tillegg nevnes det en ny landbruksvei på 200 m, jf. tidligere beskrivelse. Det refereres til Vedlegg 3 i søknaden, hvor denne veien (og en avkjørsel fra den kommunale veien) angivelig skal være markert på kartet. Vi kan ikke se at en slik skissering eksisterer på kartet. Generelt sett er visualiseringen av inngrepene (dimensjonen på vannrørene, demningen, kraftstasjonen, vei m.m.), dårlig eller ikke eksisterende (vedlegg 10 som skal skissere kraftverket, er heller ikke blitt funnet i utredningen).

Til tross for at Jordalselvi i seg selv ikke har en høy landskapsstatus og at konsekvensene av prosjektet er satt til liten i søknaden, er den likevel viktig å ta vare på da den ligger nærme (rundt 500 m) det mest utpregede fjordlandskapet i verden (UNESCOs verdensarvliste), nemlig Nærøyfjorden landskapsvernområde. Slik som Geirangerfjorden, er Nærøyfjorden et av de beste eksemplene på fenomenet fjord og området har derfor en særdeles høy verdi som referanseområde. Landskapet er rikt på kontraster med et unikt samspill mellom naturlandskap og kulturlandskap. I tillegg er området lite preget av moderne tekniske inngrep. Det er og stor spennvidde mellom fjord og fjell som gir et variert bilde av

fjordfenomenet med sine særmerkede formasjoner, levende geologiske prosesser og kontraster fra strandlinje med mildt klima, til høyfjell med breer og evige fonner, jf. forvaltningsplan vestnorsk fjordlandskap, delområde Nærøyfjorden.

Tiltaket vil ikke føre til en reduksjon av INON-området.

Brukerinteresser

Vurderingen av brukerinteressene er satt til liten-middels negativ i søknaden. Fylkesmannen mener at en gjennomsnittlig 43 % reduksjon i vannføringen i forhold til dagens situasjon på berørt elvestrekning, har en mye større konsekvens på dette området enn det som oppgis i søknaden. Dette fordi deler av denne strekningen benyttes til fritidsfiske og ikke minst elevaktiviteter, som inkluderer turpadling og konkurranseaktiviteter i verdenseliten. For å kunne gjennomføre disse elevaktivitetene, må det en middels til høy vannføring til. Aktivitetene er også en stor del av *Ekstremsportveko*, som er et meget kjent arrangement for både sports- og friluftsjinteresserte i Norge. Også i utlandet har tilstelningen fått et godt omdømme og har ført til økt turisme ved at tilreisende besøker området.

Fisk

Jordalselvi har oppvekst- og gyteområder for bekkørret. Med tilstrekkelig minstevannføring og avbøtende tiltak, vil konsekvensen av utbyggingen på fisk og andre akvatiske organismer antakeligvis ikke bli av vesentlig grad. I søknaden vurderes konsekvensene på det akvatiske miljøet som lite negativt.

Selve Jordalselvi er ikke omfattet av verneplan for vassdrag eller et nasjonalt laksevassdrag, men renner ut i Nærøydalselvi som er et nasjonalt laksevassdrag og som påvirkes sterkt av vannføringen fra Jordalselvi (rundt halvparten av nedbørsfeltet). Dette er viktig å ta med seg under helhetsvurderingen av området da kraftstasjonens plassering er tiltenkt rundt 2,8 km oppstrøms denne nasjonal viktige elven.

For å sikre en gunstig vannføring på den berørte elvestrekningen, bør NVE vurdere om et avbøtende tiltak med en omløpsventil er nødvendig.

Biologisk mangfold

Rødlistearter

En redusert vannføring i Jordalselvi kan føre til at forekomsten av fuktavhengige arter reduseres. I søknaden er konsekvensene av utbyggingen på rødlistearter i influensområdet satt til middels-lav negativt ved gjennomføring av avbøtende tiltak.

I området rundt elven finnes de fuktkrevende lav- og moseartene kort trollskjegg (NT), flatsaltlav (VU) og huldrebekkmose (NT). Kort trollskjegg må regnes som relativt vanlig i området, men for de to andre artene er det relativt få funn i Norge, jf. Artskart. Flatsaltlav er registrert med kun tre funn i Hordaland, mens huldrebekkmose ligger inne med to

registreringer. Selv om artene kan være noe oversett, er det grunn til å tro at de er sjeldne. Begge artene er knyttet til elvebredder med stryk og fosser, og er rødlistet fordi deres leveområder er regnet for å være utsatt pga. kraftutbygging. Vi mener det er usikkert om de lokale forekomstene av flatsaltlav og huldrebekkmose vil kunne overleve en reduksjon i vannføringen.

Ett av to funn i Norge av skorpelaven *Vezdaea leprosa* ligger også langs den berørte elvestrekningen, jf. Artskart. Arten er lite samlet her i landet, og kan antakeligvis være noe oversett, men forekomsten bør likevel tas hensyn til ut fra føre-var-prinsippet.

Naturtyper

Det er registrert to elvetilknyttede naturtypelokaliteter i influensområdet, hvor begge er av typen "Bekkekløft og bergvegg" med B-verdi. Endring i vannføringen vil kunne forandre mengdeforholdet mellom fuktgivende arter på lokalitetene, men sannsynligvis vil dette likevel ikke føre til at artene dør ut her. Unntakene kan være de to tidligere nevnte rødlistartene.

Både nedre del av rørgaten og kraftstasjonen er planlagt gjennom en beiteskog med C-verdi. Etter vårt syn bør dette ikke tillegges stor vekt ved vurdering av tiltaket.

Med avbøtende tiltak, er konsekvensene av tiltaket på det terrestriske miljøet blitt vurdert til å være liten i søknaden.

Totalvurderingen av det biologiske mangfoldet

I utredningen av det biologiske mangfoldet i influensområdet vurderes tiltakets omfang til middels-stort negativt og konsekvensene til middels negativt, men at konsekvensene justeres til *liten* ved avbøtende tiltak. Vi er noe usikre på om den oppgitte minstevannføring (avbøtende tiltak), vil føre til en så stor forbedring av konsekvensene på det biologiske mangfoldet.

Samlet belastning

Det er et generelt mål å føre en helhetlig og langsiktig forvaltning av områder med vassdragsinngrep. Dette er i samsvar med naturmangfoldlovens § 12 om at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.

Bakgrunnen for å utelate Jordalselvi fra vernet er at elven har en vesentlig betydning for videre bosetting og utvikling av det lille jordbrukssamfunnet i Jordalen, jf. verneplanen for vassdrag. Slik det er nevnt tidligere i saken (jf. avsnittet om landskap), er det allerede i dag blitt bygd kraftverk i Jordalen og vil også mest sannsynlig få ytterligere påvirkninger (bl.a. Holmen kraftverk m.m.). Det er derfor ekstra viktig å ivareta den «urørte» strekningen av Jordalselvi.

Vi viser til at Jordalselvi ligger nær opp til grensen for Verdensarvområdet Vestnorsk fjordlandskap, Nærøyfjorden landskapsvernområde og Nærøyelva som nasjonalt laksevassdrag. Fylkesmannen ber NVE vektlegge samlet belastning av vassdragsinngrepene i tiltaksområdet opp mot det en vil oppnå av kraftproduksjon i Jordalen kraftverk.

Vannforskriften

Tiltaket bør ikke forringe den økologiske og kjemiske statusen i vannforekomsten (elven) til dårligere enn god. Dersom dette viser seg å være tilfellet og tilstanden blir vurdert til dårligere enn god, må vilkårene i § 12 i vannforskriften følges opp.

Konklusjon

Søknaden viser ikke arealinngrepene på utfyllende måte. Brukerinteressene tilknyttet padling og turisme er undervurdert i søknaden. Nærheten til Verdensarvområdet, Nærøyfjorden landskapsvernområde og det nasjonalt laksevassdrag gjør det særlig viktig å vurdere samlet belastning på landskap og opplevelsesverdi. Fylkesmannen er i tvil om samfunnsnyttene av prosjektet er større enn fordelene. Dersom det blir åpnet for utbygging må NVE kreve minstevannføring som ivaretar brukerinteressene i tillegg til biologiske- og landskapsmessige verdier.

Med hilsen

Anniken Friis e.f.
seniorrådgiver

Elnaz Golshany
overingeniør

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen underskrift.

Kopi til:

Naturvernforbundet

Voss kommune

Miljødirektoratet

Tinfos v/Tor Syverud

Forum for natur og friluftsliv

Postboks 145

Postboks 5672 Sluppen

5701

7485

Voss

Trondheim